

Beletristica, sciintie, arte, viétia sociala, moda.

Totu-odata organulu publicatiuniloru „Societátii pentru fondu de teatru natiunalu.“

Pest'a domineca 29 nov. 11 decemv.	Va esi in fia-care domineca, cu portrete si alte ilustratiuni; ca premiu se dau tablouri pompóse. La fia-care'numeru se alaturu o cóla de romanu.	Pretiulu pentru Austri'a pe jul.—dec. 5 fl. pentru tablou 80 cr. Pentru Romani'a pe jul.—dec. unu galbenu, pentru tablou trei sfanti.	Nr. 48.	Cancelari'a redactiunii Strat'a Dunarei Nr. 3, unde sunt a se adresá manuscrisitele si banii de prenumeratiune.	Prenumeratiunile se potu face la tóte postele. Pentru Romani'a in libra- ri'a dlora Socecu et comp. in Bucuresci.	Anulu VI. 1870
---	--	--	----------------	---	---	----------------------

Originea Romaniloru.

(*Fatia cu Georgiu Miksa, Schmiedt si Mokesch.*)

Cestiunea originii Romaniloru, cari asta-di se afla in tienuturile din drépt'a si din stang'a Dunarei, forméza una dintre cele mai interesante probleme, de cari se ocupara istoricii romani si straini.

Unu numeru considerabilu dintre literatorii romani si straini, scriindu despre originea Romaniloru, au doveditu lumea literarie cu argumente fundate si nefrangibile, câ Romanii din drépt'a si din stang'a Dunarei in adeveru sunt de origine romana, remasíti'a coloniilor romane, aduse in provinciile dunarene sub imperatii Romaniloru.

Noi Romanii, dintre cari multi invetiâmu in adinsu istori'a Romaniloru din provinciile dunarene, radiemandu-ne pe cele ce scriitorii romani si straini ni argumentéza in privinti'a acést'a, — precum si pe propriile nóstre studie facute cu luare a minte din fantanele istorice demne de credintia: credemu, câ Romanii locuitori si asta-di in stang'a Dunarei, (Romani'a, Transilvani'a, Banatulu, Ungari'a) si in drépt'a Dunarei (Bulgari'a, Serbi'a, Tesali'a si Macedoni'a), sunt de origine romana.

Acestu adeveru istoricu relativu la originea Romaniloru de astadi lu-credemu cu tóta siguritatega, si cu convingere deplina, din urmatóriile ratiuni fundate pe base nerestornabile:

Pentru câ Romanii de asta-di au nume propriu gentilu séu natiunalu: Romanu, care nume com pete poporului romanu, de óra-ce:

a) cu acestu nume s'au numitu parintii Romaniloru, toti locuitorii Italiei, — precum scrie Strabone in opulu seu geograficu (libr 5. pag. 43), si dupa cum se scie si din alti mai multi scriitori demni de credintia;

b) cu acestu nume s'au numitu si colonii Romani din Daci'a traiana, — precum se scie din inscriptiunile vechi romane gasite in Daci'a traiana, si din diplómele vechi romane militare din Dacia, in cari inscriptiuni si diplóme ocura numele cetatieniloru: romani; si precum se scie din istori'a Romaniloru scrisa de Eutropiu, care vorbindu despre Aurelianu imperatulu Romaniloru, díce aceste: „Pe Romanii scosi din cetátile si din campiele Daciei, i-a asediatu in Maesi'a.“ („abductosque Romanos ex urbibus, et agris Daciae in media Maesia collocavit“ libr. 9), si dupa cum scrie Sextu Rufulu in breviariulu istoriei romane: „Strapnendu-se prin Aurelianu Romanii din Dacia,

s'a facutu dóue Dacie in tienutulu Mesiei si a Dardaniei.")

c) cu acestu nume s'au numitu remasîtiile coloniilor romane in tienutulu riului Dunarei si de la Aurelianus imperatulu Romaniloru in cõce, precum se pôte sci din mai multi scîitori demni de credintia in acêsta privintia, si anume cum se pôte sci din anonimulu Salisburgianu (din 873), care serie aceste: „Hunii locuitori in partea nordica a Dunarei in locuri deserte trecêndu preste Dunare, au alungatu pe Romani, pe Gothi si pe Gepidi; (cum cetimu in monumentele epistolare citate sub B. in istori'a Apostolului Slaviloru Cirilu si Metodi, compuse de Dr. Iosifu Augustinu Ginzelu, tiparita in Viena 1861 la pag. 49); precum se pôte sci din Constantinu Porfirogenitulu scriitoriu din seclulu a X., care in tractatulu seu de Dalmatia capu 29 despre colonia romana in Dalmatia adusa din Roma serie in urmatoriulu modu: „Diocletianu imperatulu a iubitu fórte tare Dalmati'a, si pentru aceea a adusu acolo colonie romane, cari s'au numitu popóre romane, câ-ci ei fura stramutati din Rom'a, in tienuturile maritime, si acêsta numire se tiene pana in diu'a de asta-di“; cum se scie din opulu istoricu a preotulu Diocleate scriitoriu din seclulu a XII-lea, care vorbindu despre Bulgari serie, câ acestia dupa ce au batutu Macedoni'a, au cuprinsu tóta provinci'a Latiniloru, cari atunci s'au numitu Romani, mai târdu Maurovlachi, adeca Latini negri; precum se scie din anonimulu notariu a regelui Bela, care notariu in istori'a duciloru unguresci serie, câ Ungurii au alungatu pe Romani din Pannonia, si câ acêst'a s'a dîsu pasiunari'a Romaniloru; mai incolo precum se scie din opulu lui Salagiu (despre statulu civilu a Pannoniei, libr. I pag. 51.) unde serie câ Romanii s'au numitu pe sine Romani, si Itali din Italia, care o au numitu Romani'a mare; cum se scie din Kovacich, care (la pag. 98, si 89) dîce, câ Romanii s'au numitu Romani; cum se scie din literile lui Ferdinandu imperatulu de 1548, in care stâ, câ Romanii in limb'a loru s'au numitu pe sine Romani; si precum se scie din Luciu despre remnulu Dalmatiei (libr. 6 cap. 5 pag. 274); din Istori'a Transilvaniei a lui Illia pag. 5, cari scriu, câ Romanii mai de multu s'au numitu: Romani in limb'a loru, si precum a fara de acestia mai adeveresce Thunman contrariulu originei Romaniloru, care in libr. seu despre Vlachi, si Albani (la pag. 344) serie, câ Romanii din vechime s'a numitu Romani si au uritu numirea de Vlachi, care li-au dat'o

strainii. (Diese Vlachen wissen, dass sie einst Unterthanen und Bürger des alten Roms gewesen, gaben sie deswegen von jeher den Namen Römer, Rumunje oder Romanje, und geben sich ihn nach und verschmähen den Namen Wlachen, den ihnen Fremde angehängt. pag. 344), pre Ioanu Gottfried Eichorn, care in istori'a lumei (tom. 2 pag. 514) dîce, câ Romanii mai de multu, si acuma se numescu Romani. („Sie nannten sich von jeher, und noch jetzt: Rumunje oder Römer, wodurch sie selbst den Ursprung ihres Stammes, den auch die vielen lateinischen Wörter ihrer Sprache bestätigen, andeuten pag. 514 tom. 2); precum serie Amadee Thiery, care in opulu seu istoricu despre fiii si succerorii lui Attila (in germania tradusu de Dr. Ed. Burchardt, si tiparitu in Lipsia la anulu 1859, capu I, in partea 2, pag. 8) dîce, câ Romanii s'au cunoscutu pe sine, si nici odata nu au cunoscutu altu nume natiunalu, decâtu numai numele: Romanu; („Walacken oder Walachen — — — sie selbst aber erkannten und haben niemals eine andere nationale Benennung anerkannt, als die der: Rumanen dass heisst: Römer“ pag. 8 partea 2. c. I), si precum ni spune si traditiunea poporulu romanu, din care traditiune se scie cumca poporulu romanu totu-de-una s'a numitu pe sine Romanu.

Acestu nume „Romanu“ cu care s'a numitu remasîti'a colon. romane din vechime, si cu care nume: se afla insemnati in trei locuri in tienutulu Dunarei pe cart'a geografica de pe timpulu lui Carolu celu mare (vedi cart'a geogr. a lui Spruner: Europa nr. III), sê nu fia fostu nume gentilu sêu natiunalu alu Romaniloru, dîsii de siguru nu l'aru fi credîtu din vechime de la col. Romani parintii loru, ci l'aru fi parasitu, precum au facutu si Grecii, carii mai de multu s'au numitu Romani, si Romei, inse fiindu câ originea loru nu au fostu romana, nu l'au tienutu ca nume natiunalu, precum l'au tienutu Romanii pana in timpulu presinte.

Romanii de catra strainii s'au numitu si cu alte numiri in decursulu secliloru, si mai alesu s'au numitu si Wlachi si Walachi, si Vlasii; inse aceste nume date loru de strainii nu potu avé pretiu in contra romanitâti Romaniloru de asta-di; de óre-ce aceste numiri straine aplicate la Romani insemnéza: Romanu, Latinu, si Italu, dupa cum se scie din mai multi scriitori demni de credintia, si a nume din scriitoriulu remnulu Dalmatiei Luciu, care in opulu seu despre remnulu Dalmatiei (in libr. 6 cap. 5) dîce, câ la Bulgari, Serbi, si Croati:

„Vlahi“ însemneza: Romanu, Latinu, si Italu, si precum afara de alti scriitori renumiti romani, scriitoriulu romanu Petru Maioru in opurile sale istorice, si Simeonu Mangiuca in tratatulu seu despre numele: Romanu si Valah (publicatu in „Albina“ in 1866 mai alesu la nr. 86) destulu de chiaru au aretatu, câ cu numele: Valach, si Valachu la scriitori s'au numitu si Italii, Galii, si Romanii.

(Va urmá.)

Gavrilu Popu.

O! de ai sci....

O! de ai sci iubite, ce cruda desperare,
Domnesce 'n alu meu sufletu de candu ne-amu despartitu;

Atuncea póte-ai crede in négr'a-mi intristare,
Atuncea te-ai convinge, câ sinceru te-am iubit.

Ah! mi-aducu a minte de candu cu vócea-ti dulce,
Mi-promite ai odata, câ nu me vei uitá;
Si eu credeam in tine, ca 'n sórele ce luce,
Si-ti raspundeam ferice: eternu voiu fi a ta!

Dar va! o sórte-amara, o sórte ne'mpacata,
Me smulse de la sinu-ti ca viforulu turbatu
Candu rumpe-o floricea plápana, delicata,
Si-o duce in prapasii cumplitu si nenduratu.

Fu dorerosu momentulu ce m'a lipsitu de tine,
Câ-ci stéu'a fericirii-mi de-atuncea a picatu,
Sufletulu meu suspina departo de-ori-ce bine,
De dulcea fericire, ce-acum m'a delasatu.

Traiescu fara sperantia de-a mai gustá vr'odata
Din órele senine, ce dulce m'a 'ncantatu;
Dar inse pentru-aceea din anim'a-mi curata;
Nu se va sterge chipu-ti ferbinte adoratu!

Aurelia.

Ce este sub pamentu?

— Novela de Mauritiu Jókai. —

(Urmare.)

— Sermanu omu! — dîse Oliv'a cu compatimire. Acésta e o *idea ficsa* a lui. Si inaintea mea aiuriá de multe ori cu ea, inventandu totu-de-una câte o versiune nóua pentru istori'a sa. Lu-temu, câ va nebuní de ea.

— Asié dara evenimentulu, ce mi-a povestitu, nu e adeveratu?

— Nu, domnule; aceea e numai o aluci-

natiune, o fantóma zugravita de intipuire, ceea ce poti vedé, si de acolo, câ nenorocitulu me considera de persecutori'a lui, care nu de multu lu-alesem de barbatu, si candu ból'a lui grozava a cruptu lu-grigeam cu fragedíme si fidelitate.

— Si ce cauza a potutu fi bazea intipuirii sale?

— O cauza fórte naturala, domnule! Candu elu m'a luat de sociá, in sér'a nuptiala l'a apucatu o ból'a epileptica. Elu a recursu la medicamente drastice, ca sê póta scapá de morbulu seu, si acele turburara organismulu nerveloru sale. Credu, câ acést'a va esplicá tóte.

— Ast'a se intempla adese ori, — respunse prefectulu políției, care nu se mirá de felu, câ o dama din Paris cunósce asemenea secrete ale sciintiei medicale. Asié dara vomu dá la cura pe barbatulu dtale.

— Intru adevéru si eu sum de parerea, câ e timpulu supremu a ne ingrigí despre acést'a. Pana candu monomaní'a lui se restringea numai la nesce scene intemperate intre noi, eu o ascundeam, o tieneam in secretu; inse elu acuma incepe a se turburá inaintea servitoriloru si a strainiloru; si me temu, câ odata se va sinucide. Chiar cu câte-va díle mai nainte s'a intemplat, câ a rogatu pe camerieriulu seu sê-lu impusce.

— Dómna, scíi, câ barbatulu dtale acuma e aice?

— Am cugetatu.

— Nu te voiu superá, spunendu-ti, câ din-sulu va si remané aice?

— Domnule, eu sum silița a fortiá acestu sange rece; câ-ci déca asiu incepe a meditá despre aceea, câ unu barbatu frumosu si cavalerescu, pe care din simpathía mi-l'am alesu de sociu, fara d'a fi potutu petrece a casa cu mine o singura óra fericita, acuma se afla in acestu locu grozavu, — atuncea asiu vení la rezultatulu, care m'ar aduce in starea sê fiu silita a remané si eu aice.

— Intielegu deplinu dorerile dtale. Mangaiate; eu speru, câ vomu reesí d'a-lu poté vindecá. Ból'a provenita din cause naturale se vindeca cu lécuri naturale. Inse cur'a probabilitate va sê dureze unu timpu indelungatu.

— Dta vei scí, câ ori câtu de lunga sê fia aceea, soci'a marquisului Malmont nu va uitá detorintiele sale conjugale.

— Sum convinsu despre acést'a.

— Nu cugeti dta, câ ar fi bine sê me 'ntelnescu cu elu?

— Din contra. Nu-i este permis sê te vedia. Du-te, dómna, a casa!

Oliv'a se duse, ér prefectulu se rentórse la Malmont.

Marquisulu obositu de povestirea istoriei infiorátorie siedea intr'unu bratiariu; ér ciudatulu „avocatu“ i neteziá fruntea.

— Domnule, i dîse prefectulu, — ffi cu in-credere fatia cu acestu bravu barbatu; dinsulu va ingrigí cu consciintia de caus'a dtale; considera-lu de amicu intimu alu dtale; apoi si pana candu vei fi chiamatu, remani aice, si pórtate liniscitu!

Malmont respunse, câ dinsulu se simte mangaiatu de totu, marturisindu-si pecatulu, si acuma ascépta pedéps'a; câ dinsulu a uitatu de multu, ce va sê dîca a dormí liniscitu? — spera sê invetie aceea aice in — inchisóre.

Inse elu nu erá in inchisóre, ci la Bicêtre, in cas'a nebuniloru.

In dîlele prime dinsulu nu observá, unde a ajunsu? vorbí seriosu cu mediculu seu, par' câ acel'a ar fi avocatu; si numai atunce, candu acest'a si-incepù cur'a cu multa precautiune, bagà de séma, câ dinsulu nu e tratatu ca uuu criminalistu, ci ca unu nebuu...

Si atunce elu incepù a se 'nfuriá, a turbá; in urmarea acesteia apoi fu inchisu intre nebunii furibundi; cu câtu elu se blastemá mai cumplitu, si se jorá câ e ucigasiu, cu atâtu medicii se convingeau mai multu despre ból'a lui, si se nisuiu a-lu vindecá; pe capulu lui stropiau apa, i si tornau cu sil'a lécurile in gara; pana candu in urma elu ingenunchiá, se predede, si se rogà sê-lu omóra, câ-ci dinsulu merita ast'a.

Oliv'a din diu'a aceea parasì palatulu ei din boulevard des Italiens, si se mutà in o locuintia inchiriata, aprópe de Bicêtre.

Tóta lumea dîcea despre dins'a, câ e prototipulu fidelitáti, conjugale. In tóte dîlele se ducea de dóue ori a se informá despre starea marquisului; ea platì galantu mediculu, si se consultá óre intregi cu dinsulu despre causele, cursulu si gradurile bólei marquisului, — apoi despre medicamentele ce sunt a se intrebuintiá, despre reagense, heroice, si despre tóta metod'a curei. Se pare câ de atunce dins'a studiéza nencetatu acést'a.

... Pentru marquisulu s'a decisu, sê móra colo in Bicêtre.

VI.

Malmont nu-si intipui altu modu de scapare decátu a se portá liniscitu, si a se preface ca si candu ar incepe a se vindecá.

Diu'a dinsulu reesia cu planulu seu; pótea sê vorbésca blandu si liniscitu cu medicii sei, respundeá cu intielesu, ridea la anecdotele, ce i se dadura spre cetire; ascultá cu placere music'a, ma si-cerù o flauta sê se ocupe cu ea; siedea cu alti fantasatori buni la siacu, la cârti, si nu observá, câ la spatele musiciei, a risului, si a jocului de carti, necontentitu i stâ acolo o idea eterna si nestramutabila, care in internulu seu se tiese totu mai incolo, si nencetatu incepe a se urí, si care cu atâtu e mai infiorátoria decátu ide'a ficsa a nebuniloru, cu câtu acésta e adeverata, o sciintia nevindecabila... Inse nóptea, in órele tacute si intunecóse ale spiriteloru elu nu mai avea putere a supra fantómeloru sale; atunce acele incepura a-lu torturá, atunce se potea audí cum plange dinsulu, cum suspina, si cum se bate de pamentu; se róga lui Domnedieu, si peste unu momentu denéga esistinti'a aceluia, si vorbesce catra figure nevisibile, se lupta cu ele, fuge de ele, le tramite dinaintea sa, pana ce in fine cade obositu sub greutatea loru nesuportabila.

Medicii si-poteau bate capulu, câ ce felu de nebuniá e aceea, care nóptea domnesce si diu'a incéta?

Intr'o dupa miédia-di se escà o tempestate cumplita; o parte a nebuniloru se preamlá in gradin'a institutului, candu deodata erupse vijel'á. Grindin'a cadea in marimea nucei, viforulu grozavu scotea arborii cu radecina cu totu, fulgerulu tresnì chiar in basenulu de apa a gradinei. In midiloculu atâtoru sbierature nebune, grindine si tunete, lui Malmont i plesnì prin capu o idea: a fugí din acestu locu!

Pazitorii erau atâtu de suprinsi, — femeile lesínate, nebunii spariati li procurara atâtu de multu lucru, incátu ei nu potura sê aiba grige si de bolnavii mai linisciti, cum erá si si dinsulu; ins'a-si furtun'a, acésta copila nebuna a naturei, luà sub scutul ei pe fugariulu; norulu de pulvere, plói'a cu grindina lu-ascunse dinaintea ochiloru; in prim'a confusiune nimene nu observá, câ unu nebuu se urea pe murulu mai naltu de trei stanjeni, si de acolo din acea innáltíme cumplita, fara siovaire de unu momentu, se arunca josu, ca pe pétra sê se nimecesca de totu.

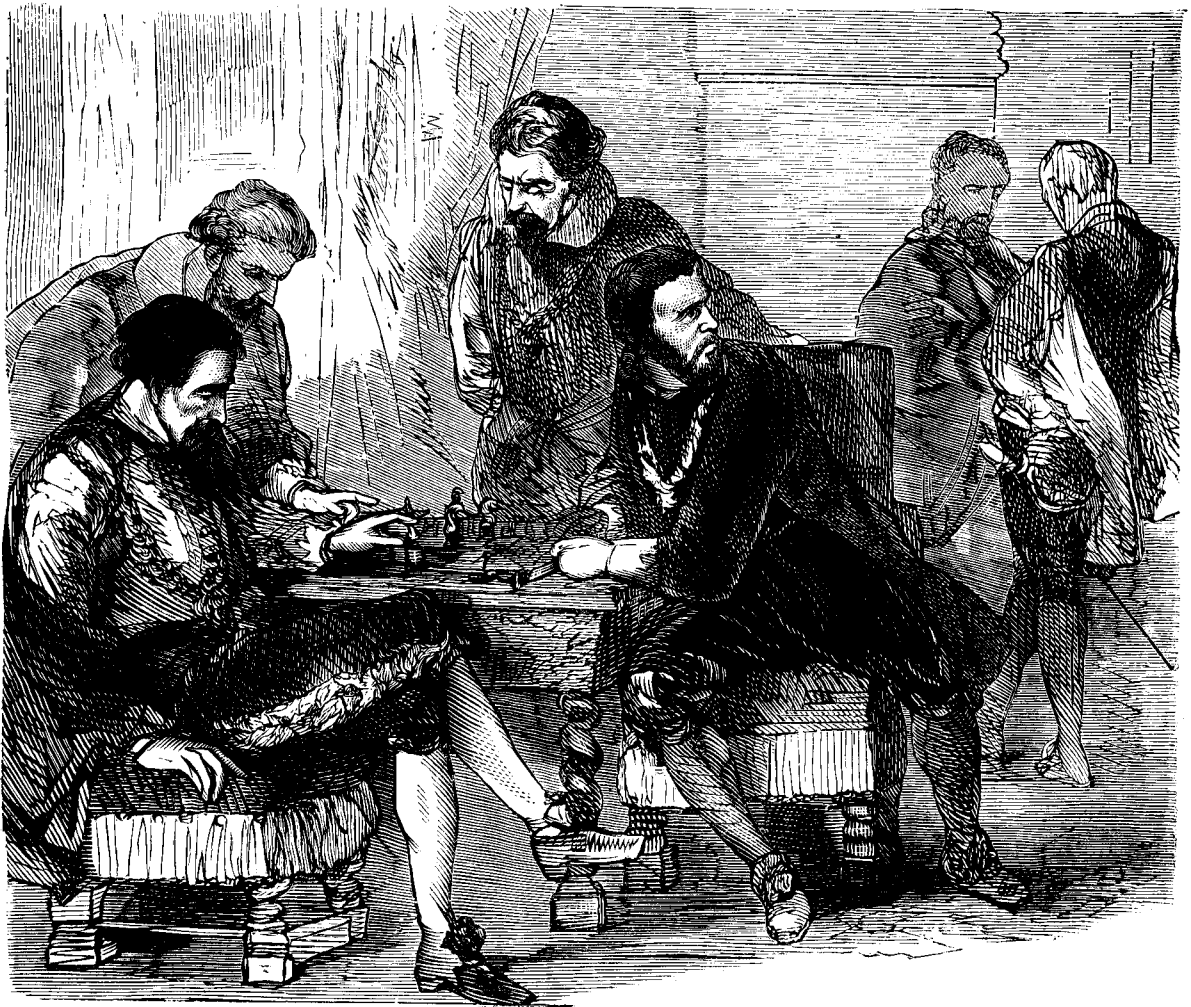
Uraganulu nu-lu lasà a cadé pe petrisiu, ci lu-aruncà in departare de siese stangeni, ca pe o bila, si acolo lu-trintì in tin'a ghiatiósa. Nu i se franse nimica. Se scolà numai decátu, si incepù sê fuga afara in liberu. Sciea elu bine, in catràu trebuie sê mérga? — in directiunea

in care se tragea si furtun'a: acést'a erá aperi-tóri'a naturala a lui, acést'a i aretá calea. Elu sciea, cá in urm'a furtunei nimene nu va plecá sê-lu caute. Erá o óra infiórátoria acést'a; si acel'a, care in acestu timpu ar fi voitu sê per-secute pe unu nebunu, ar fi trebuitu sê fia insu-si unu nebunu. Ghiati'a désa batea capulu golu alu fugariului, ventulu i spintecá vest-mintele, fulgerulu trecea selipindu inaintea ochiloru sei, tunandu in urma; nu-i pasá lui

imbordati peste drumu, erau toti tei si pini; crengi crepate acoperiau miclele tufe de acatie si iasminuri, inmortentate sub ghiati'a cadiuta in abundantia.

Acest'a erá chiar unu locu acomodatu, pentru ca Malmont sê si-lu aléga de cvartiru pentru nópte. Giuru in pregiuru tóta camp'a si livéd'a erá cosita; ómenii aveau alte grigi, decátu sê alunge pe unu nebunu fugariu.

Sub unu pinu scosu cu radecina cu totu,

— Don Paez, — díse regle, — esti dta spaniolu? (*Cavalerii Noptii*, tom. II, pag. 40.)

de tóte aceste; elu fugea in catrâu lu-suflá ventulu, unde lu-alungá grindin'a; unde cadea, se odihná, — apoi fugiá éra inaintea ventului, dupa fulgere.

Trecura dóue óre, pana ce furtun'a fugi pe d'a supra lui; vijel'á totu-si scie sê fuga mai bine decátu nebunulu; aceea trecu mai de parte, si lu-lasá in midiloculu unei paduri vechi. Acést'a erá vr'o padure de petrecere, in departare de dóue óre de Paris; arborii smulsi,

care cu crengile sale acoperi o intréga grupa de taxus, elu si-aflá unu asilu destulu de desu si intunecosu; scóse ghiati'a de sub sine, se trase acolo si se pitulí.

Cu inctulu se facu nópte; ceriulu erá acoperitu de nori; se facu intunerecu, dar vije-li'a ce se departá, totu mai luminá din candu in candu. Câte unu fulgeru, din momentu in momentu, séu aici séu colo luminá regiunea; reversandu o trista colóre vêneta a supra toturora.

Buna iluminatiune e ast'a pentru unulu, carele asiécauta calea ca marquisulu Malmont.

Dóue óre dormecà elu in intunereulu tufeloru; nu dormì, dar nici nu voiá elu sê intrebuintieze pentru somnu nóptea acést'a; ci si-facù totu planulu de caletória; statorì tóte, despre cari meditá de atâte ori, déca odata ar poté devení liberu, ce ar face? unde ar merge? si cum ar merge acolo?

Apoi plecà, si merse, — merse, pana ce se ivira diorile. Vijel'á tóta nóptea luminá inaintea lui, si lu-chiamá dupa sine. Elu nu mergea pe drumu, nu se potea intelní cu nime; incungiurá satele, si demanéti'a se ascunse sub o punte. Acolo asceptà elu, pana ce ér inserà, si tóta diu'a nu esí din asilulu seu.

Candu apoi se facù éra-si bine intunerecu, elu continuà calea sa. Nu mai merse in directiunea de pan'acuma, ci catra miédia-di. Peste câte-va óre elu esí din acea postata trista, batuta de grindina in linia lunga pana la malulu mârii, si ajunse intre paduri verdi. Erau mai alesu nuci si castani. Acolo elu tienù ospetiu sub acesti arbori. Pómele erau deja cópte de jumetate, si dinsulu avea destula fóme, ca sê le afle cópte de totu. Afara de aceste elu si-implù si vestmintele cu póme, câ-ci inea si mane va fi dî, si nu scé, unde voru asterne més'a pentru dinsulu? Mai incolo de poi-mane apoi ori se va face diua ori ba.

Câte-odata la aretatoriulu mileloru totu-si trebuia sê iésa la drumu, a vedé, déca merge bine séu ba? atunce se pitulá in siantiurile de langa drumu, ca nu cumva din intemplantare sê-lu observe cine-va.

In demanéti'a urmatória ajunse la unu desiertu mare, pe care nu erá nici padure, nici crepatura de munte, sê se fi potutu ascunde; acolo apoi se bagà in o capitia de fenu, si in acelu locu asceptà finea dîlei lungi. Plugarii amblau in giurulu lui cu carale loru; ei incarcu câte o capitia, si o duceau; asilulu lui remase neatinsu. Câte unu cane lu-si latrà, — dar ómenii díceau, câ acolo de buna séma se afla vr'unu hârciogu, si nu li pasá multu.

Apoi éra-si se facù nópte, si dinsulu fugì mai departe, dupa aceea urmà o dî fatigiósa si inea o nópte urita, in nóptea ultima in fine sosì la loculu doritu. Demanéti'a elu se aflà intre mormintele din Issodune.

Elu statea inaintea acelei cripte, in care inmormentase pe nevésta-sa prima, — inaintea acelei usie de feru, a careia tîtîne ruginisera de totu. Mortii intrebuintieza pré pucinu usi'a.

— Sum aice, palide spiritu tentatoriu, —

sioptì elu prin grathie. Pan'acuma tu m'ai cercetatu, acuma am vinitu sê te cercetezu eu. Numai o nópte mai ascépta inea; pana la nóptea urmatória, atunce apoi vomu vorbí mai multe la olalta. Acusi la miédia-nópte, pan' atunce dormi...

Malmont sciea, câ inaintea acestei cripte stà unu vechiu sarcofagu romanu, ce dinsulu a pusu acolo dreptu decoratiune; intr'unu capetu alu acestui cosciugu largu de piétra e o sfarmatura, pe care incupe unu omu, si acolo se póte ascunde siguru; nimenui nu-i va plesní prin minte, ca acolo sê caute omu víu.

Marquisulu se ascunse acolo.

Si-apoi elu incepù a meditá despre aceea, câ déca se va face nópte éra, de pe acoperisiulu criptei se va coborí prin atare ferésta in momentu, de unde nu se va mai poté întórce. Nici nu va fi necesariu. Acolo elu va asicdiá cadavru lu éra-si in cosciugu, si dupa aceea se va spenzurá acolo pe cutare cuiu de feru. Scé de siguru, câ si acuma e acolo funea, cu care lasara in josu cosciugulu. Acusi apoi in secolulu viitoriu, déca si cript'a acésta va devení ruina si o voru derimá, si in loculu morminteloru se va zidí unu orasiu, — cum si-voru bate capulu ómenii, câ cum a potutu s'ajunga acelu scheletu animatu de o funia langa acelu cosciugu? cine a potutu sê fía? si ce l'a adusu acolo? — Cum se voru bucurá de sujetulu acest'a scriitorii de romanuri si de foisióre!

Ide'a acést'a i placea; erá superbu de ea.

Sórele resarì frumosu; dinsulu prin gauricele inehisórei sale vedea, cum stralucescu picaturele de róua tremurande pe firele de iérba; cum florile si-deschidu calicele loru dorminde nóptea; audiea cum bombaniau albinele din flóre in flóre, si doriá in internulu seu, câ numai de ar trece acésta uriciósa splendóre a sórelui.

Inse acea frumósa splendóre a sórelui procurà bucuría multora. Erá domineca; sermanulu poporu orasianescu atunce alérge afara pe campulu verde; cercetéza gradinele de petrecere, elu iubescu chiar si cimetelele, déca sórele atunce lucescu ferbinte.

Ómenii se preambiau colo in giurulu asilului lui Malmont; nesce studinti pretulanti se jocara multu timpu cu bil'a in apropiarea lui. O multíme de ómeni ratecì si pana la cripta, acolo apoi descifrau cu vóce nalta inscriptiunea din fruntea mormentului. Unii o cetiau reu; lui Malmont i-ar fi placutu de multe ori a-i corege. Odata venì acolo si o doica cu unu copilasiu, se asiedià cu dinsulu pe sarcofagu; ea

se nisuiá a-i procurá petrecere, i cantá, — copilulu nu voiá sê adórma.

Apoi clopotele anuciara timpulu pran-diului, si se facù o securta linisce. Éra-si se audí ctern'a bombaire a insecteloru, — intr'aceste somnulu inchise ochii lui Malmont.

Dóra a si dormitu pré multu, dóra a si vi-satu pré multu, candu de odata ce-va lu-des-ceptà iute, si aceea fu mai miraculósa decâtu tóte visurile.

Ceea ce lu-desceptà, erá o vóce cunoscu-ta; o vóce, de care tresari intrég'a sa fiintia: — vócea nevestei sale inmormentate.

Dar aceea nu erá vócea, care resuna din morminte, cù care fantómele sparia fiintiele cari vedu strigoi, — ci o conversare viala, glu-métia, amestecata cu risete si cu exclamatiuni copilaresci.

Malmont privì in afara prin deschisetur'a sarcofagului, si o vediù pe ea in sa-si: totu acea fatia si figura, pe care dinsulu o inmormentà, si care acuma ambla aice in érb'a in florita.

Dar totu-si nu e aceea-si fatia; câ-ci ceea ingropata de elu, erá o flóre trista si vescedîta; ér acésta e o fiintia rumena, viala si glumétia, pe a careia fatia stralucesce fericirea.

Fericirea e si esplicata. Acolo langa ea stâ unu june frumosu, cu fatia blanda, care tiene man'a damei in a sa, si se uita la ea cu atât'a placere si amoru, ca si unu barbatu iubitoriu la nevêsta-sa.

E chiar ca ea, dar totu-si nu-i ea!

Femei'a fugì la mormentu, si cetì inscrip-tiunea de pe piétra:

„Aice zace Ameliè Lizardin, neuitat'a so-cía a marquisului Malmont; neconsolabilulu barbatu inmormentà aice tóta fericirea sa, do-rindu fericit'a inviere, care i va insoci de nou.“

Nevést'a scica sê surida la ast'a atâtu de bine.

— Nu ride, Charlotte! — o amenintià cu dulcétia barbatulu, si o conduse de la mor-mentu.

Malmont cugetà, câ a smintitu, ast'a e al-ta: ast'a e Charlotte.

Petulant'a nevêsta inse imbratîsià acuma glumindu grumadii barbatului seu, si i dîse:

— De ce me numesci tu si atunce Char-lotte, candu suntemu singuri?

— Ca sê me invetiu cu acestu nume. Vedi, tu esti atâtu de neprecauta.

Ah! Malmont incepù a fi atentu.

Nevést'a conduse pe barbatulu seu intre

tufele de maslinu, si lu-silì a se asiediá cu din-s'a pe mólea pajiste verde.

— Esti maniosu? — lu-intrebà ea cu lin-gusîre copilarétia.

— Te temu. Fu unu capritiu temerariu de la tine a vení aice!

— Ah, ah! nu te teme; intregulu pamentu e plinu de angeri; numai unu singuru diavolu erá pe elu, dar acel'a nu mai póte stricá. Apoi mortii sunt ómeni buni, ei nu tradéza pe ni-mene. Inca si mórtea e o fiintia buna; fara dins'a nu asiu fi a ta. Sê vedi, eu pentru aceea am venitu aice, ca sê-i spunu: „ti-multiamescu tîe, mórte buna, câ m'ai redatu lui Ar-dent!“

Barbatulu si-imbratîsià nevést'a si o sa-rutà.

— Vedi, acuma siedemu amendoi aice pe mormentulu meu; cetimu inscriptiunea, si ri-demu de minciunele ei. Cine s'a mai potutu bu-curá de fericirea, sê fi potutu siedé pe propriulu seu mormentu, si sê fi potutu cetí inscriptiunea de pe acel'a?

— Copila glumétia ce esti! Fericirea te face incrediuta.

— Sum démna de acésta fericire, câ-ci am suferitu multu pentru ea. Apoi chiar aice n'a-vem d'a ne teme de nimica. In Issodune ni-mene nu m'a vediutu viua; afara de o servitóre betrana, care de atunce a moritu, nimene nu m'a cunoscutu; ceialalti ómeni numai atunce me vediura, candu zaceam in cosciugu; — sé-menu eu cu aceea?

— Oh nu, oh nu! — dîse Ardent, si dreptu dovéda o sarutà si de dóue ori: fîa-care ochiu alu ei odata. Cei doi ochi rideau apoi atâtu de multu.

— Si in fine cine ar avé interesu a me persecutá si dupa un'a mórte? Malmont se bu-curà, candu scapà de mine, ca sê se póta in-sorá de nou. Ér acuma dinsulu siede in cas'a nebuniloru, si precum insu-ti ai spusu, e unu nebunu nevindecabilu...

... — Dar déca dinsulu s'a vindecatu deja? ... sunà atunce la spatele locu o vóce, si din tuf'a de maslini aparù figur'a marquisului Mal-mont.

VII.

Oliv'a la Paris nu peste multu primì de la marquisulu o epistola, care suná astu-felu:

(Va urmá.)

SALONUL.

Conversare cu cetitóriele.

— Pest'a 8 decemvre. —

(Sarcin'a de a curteni feteloru, — placere si tortura, — papusi'a feteloru, — cu dame culte, — influinti'a femeiloru, — poterea cea mai gigantica, — amorulu si respectulu, — cochetele si modestele, — ce femei iubescu barbatii, — care femeia e cea mai frumoasa.)

Unu june pré seriosu, amicu alu meu, mi-a spusu de-una-di, câ elu are sê-mi comunice ce-va importantu.

— Ce? — lu-intrebai eu.

— Frate, eu me'nsoru, — mi-responduse elu.

— A, ti-gratulediu, invidiabilule! Va sê dîca, amorulu a trecut dar in fine si prin scutul celu mai nepenetrabilu alu seriositâtii tale! Primesce asigurarea deosebitei mele bucurii!... Dar én spune-mi, iubitul meu, cum te-ai rezolvitu la acestu pasu ponderosu?

— Pré usioru. Resolutiunea mea e rezultatulu seriositâtii mele. Unu omu seriosu, ca mine, nici nu potea sê se decida altu-felu. Sum cam greoiu, si-apoi....

— Te 'nsori, luandu-ti o nevêsta — usióra....

— Me 'nsoru, pentru câ astu-felu speru a scapá de o sarcina fôrte grea pentru mine.

— Te 'nsori, si totusi speri a scapá de o sarcina fôrte grea? De siguru esti uniculu de parere ta! Altii o patiescu chiar din contra.

— Nu scîu ce li se intempla altora, dar eu scîu ce facu. Eu sum omu seriosu. Nu plecu numai dupa nesce flori de cucu. Eu scîu, câ prin insoratiunea mea voi scapá de o sarcina grea pentru mine.

— Dóra esti detoriu cu o suma mare, si speri, câ nevêst'a va aduce o zestre frumoasa, din care vei poté solvi....

— Ba.

— Séu dóra cugeti, câ atunce vei poté traí mai liberu, si nu vei fi silitu a lucrá necontentitu?

— Ba.

— Ce felu de sarcina e dar aceea, de care speri a scapá?

— O sarcina multu mai grea decâtu aceste.

— Spune-mi-o in fine, care e aceea?

— Sarcin'a de a curteni feteloru.

— Hahaha!

— Poti sê ridi, câ-ci tu nu intielegi, ce sarcina grea e acést'a pentru mine.

— Cum sê fia sarcina, ceea ce e — placere?

— Placere a une ori, dar de multe ori tortura.

Placere, candu conversámu cu o fiintia, care ni place, — tortura, candu suntemu siliti a petrece óre întregi cu de acele, cari nu ne intereséza de locu; placere, candu potemu spune ceea ce ni sioptesce anim'a, — tortura, candu eventualitatea fatala ni impune a vorbí totu flécuri si diverse minciuni, numai ca domnióiorele sê nu se urésca; placere, candu conversámu cu fete culte, — tortura, candu ori câtu ne trudimu, nu sunsemu capabili a scóte altu respunsu, decâtu numai câte unu modestu „da“ séu „ba.“

— Distinctiunile tale câte-odata dóra se cam ni-

merescu, — inse nu a rare ori ceea ce numesci tu tortura, nu e decâtu eflusulu naturelului teu.

— Se poté. Chiar pentru acést'a vreu sê me 'nsoru. Barbatulu insoratu nu mai e supusu la atâte regule ale etichetei. Dinsulu nu mai e indetoratu a curteni feteloru, nu mai e silitu a fi necontentitu papusi'a loru, — si astu-felu elu scapa de o sarcina fôrte grea pentru unu omu seriosu. Sê traiésca dara casatori'a! Sê traiésca!

Precum vedeti, amiculu meu nu pré este amiculu asié numiteloru „conversári usióre.“ Lui numai acele fete i placu, cari — i placu. In privinti'a din urma dóra si altii voru consimti. Ér incâtu privesce conversáriile usióre, observámu numai atát'a, câ pana candu femeiloru nu li se va propune filosofi'a, (si de ast'a sê ne ferésca Domnedieu!) pana atunce nu li potemu vorbí nici despre Kant, nici despre Hegel, — ci cauta sê ne marginimu in acelu cercu, pana unde a estinsu crescerea moderna cultur'a secului femeiescu. Si acestu cercu este mare, largu si bogatu. Elu ofere o multíme de idei instructive si petrecatórie.

Eu sum de convingerea aceea, câ in societatea unei dame culte, (fia aceea féta séu muiere,) nici odata nu ne potemu uri. Spiritulu ei viu stralucesce intocmai ca sórele, si schinteiéza chiar ca foculu artificiosu. Imaginatiunea ei e fecunda, si creéza necontentitu idei nóue, cari revêrsa unu farmecu poeticu a supra întregi conversári.

Ce fericire ar fi pentru omenime, déca tóte femeile aru fi culte. Ele in scurtu timpu ar regenerá întrég'a societate omenéscá, pentru câ nimica pe sub sóre n'are o influintia atátu de puternica a supra barbatiloru, ca si o femeia. Ea e numai capabila a imblândi simtiemintele crudelitâtii, ea incuragéza la fapte mari si frumoase, ea mangaia pe cei nefericiti, ea innaltia virtutea pe tronu si dobóra in abisu viciulu. Déca frundiarimu istori'a, vedemu acolo o multíme de tirani, de cari tremurá o tíera intréga, cari inse vorbiau cu sfiéla cu — soci'a loru; vedemu, cum ómenii, cari in mijloculu bataliei se puneau fatia 'n fatia cu glóntiele omoritórie, simtieau in internulu loru o téma respectuósa in apropiarea unei femei; si cum domnitorii, cari aveau unu numeru mare de sclavi, erau insii-si sclavii nevestei loru!

Femei'a e cea mai gigantica potere in lumea acést'a!

Sum convinsu, câ voru fi multi barbati pretinsi seriosi, cari cetindu aceste síre, voru suride, si voru considerá fras'a mea dreptu complimentu facutu dame-loru. Inse déca voru meditá mai profundu, voru fi siliti a recunósce si ei, câ vorb'a din urma totu-si trebuie sê fia a — femeii.

Inse ori câtu de mare ar fi poterea, ce femeile esercita a supra barbatiloru, ele totu-si nu potu sê de-grade pe barbati la rolulu papusieloru, cari servescu de jocaria copilitieloru. Nu, pentru câ ele nu — voiescu acést'a. Femeile intru adeveru culte nici nu potu sê voiesca asié ceva. Primulu atributu alu culturei este: a respectá pe toti. Cei ce voiescu a dejosí pe altii la unu rolu disarmonicu caracterului loru individualu,

aceia calca in picioré prim'a cerintia a culturai: respectulu reciproc. O femeia culta, nici odata nu va face ast'a. Si de cumva barbatulu, fara vointi'a ei, va imbracă costumulu spiritualu alu harlequinului, ea va ride de elu, inse — nu-lu va mai respectá.

Si barbatulu nici odata nu-si va câstigá amorulu femeii, fara d'a posede si respectulu ei, câ-ci amoru fara de respectu nu esiste.

Acést'a ar poté servi dreptu invetiú si pentru acele fete nefericite, cari cugeta, câ prin o portare petulanta, ca sê nu dîcemu cocheta, voru reesf mai usioru a ocupá tronulu in anim'a cutarui barbatu cultu.

Ce e dreptu, nu se póte negá, câ asemenea dame totu-de-una au mai multi curtenitori, decâtu acele modeste viorele, cari se retragu cu blandétia sub spinii inocentiei, unde abié le observa doi-trei cunoscatori de flori naturale. Inse care e resultatulu? Barbatii, pana candu vorb'a e d'a omori numai timpulu, si-petrecu cu cele d'antâiu, pentru câ acolo — permitendu-li-se nitielu mai multu — se simtiescu mai liberi; inse candu vine timpulu sê se gandesca si ei mai seriosu, candu vreu si ei a se inolá sub flamur'a lui Hymen, totu-de-una se voru rentórcé la aceste din urma, si dintre ele si-voru alege — consórt'a. Aceste se marita, — ér cele remanu totu „fete 'n peru.“

Pentru ce?

Pentru câ cocheta a detronatu insusfrea cea mai delicata a animei femeiesci, ea nu se mai respecta pe sine, — cum ar poté-o dara respectá altulu?!

Si déca unu barbatu nu póte respectá pe o femeia, de siguru câ nici nu o iubescu!

Ce femei iubescu dara barbatii? — De acele, cari nu uita nici unu minutu, câ ele sunt — femei. In data ce ele paru a uitá acést'a, anuncia resbelu naturii eterne, — si in acestu resbelu ele nu potu sê repórté nici odata unu triumfu, pentru câ sunt pré fragile.

Frumósa e femeia, candu ca si-o amazóna apare in midiloculu bataliei, si ca unu cherubu resbunatoriu, vine a pedepsi pe cei pecatosi, — dar dins'a e multu mai frumósa, candu inarmata cu iubire crestínsca alérge pe campulu de batalia, si léga ranele nefericitoru raniti....

Frumósa e femeia, candu in tronulu ei regescu domnesce cu fala si e admirata de toti, — dar aceea e multu mai frumósa, care in absinti'a barbatului seu simte o lipsa mare in anim'a sa, si-lu ascépta cu amoru....

Frumósa e femeia, candu cu manile sale abile tiene frêncle a patru cai, ce sbóra ca gandulu, — dar e multu mai frumósa, candu dins'a scie sê conduca economi'a sa domestica....

Frumósa e femeia....

In momentulu, in care vrui sê continuu aceste idei rapsodice, privirea mea ratecl pe unu micu tablou de pe parote. Icon'a represinta pe o mama cum se jóca cu copilasiulu seu in bratie. Me uitu cu placere la acésta icon'a. Nu sciu care e esprimita intr'ins'a mai bine? Fericeira mamei séu bucuri'a copilului? Ambele fetie stralucescu de o placere divina, care nu se póte descrie. In privinti'a acést'a pictorii sunt mai forti decâtu poetii....

Me uitu, me uitu la acésta icon'a, si mi-dîcu:

— Ah! asié e femeia mai inçantatória!

Josefu Vulcanu.

Curierulu modei.

— Pest'a 9 decemvre. —

Resbelulu presinte, afara de nenumeratele sale daune, a facutu perderi mari si modisteloru din capitalea modei. Léganulu modei, Parisulu e asediatu. Armatele prussiene lu-incungiura ca o cinga. Insedar asceptâmu de acolo vr'o insciintiare despre mod'a mai nóua. In locu de surisu, ni se respunde prin suspinu. Tóta Franci'a e acuma in doliu.

Vinu damele in salónele de moda, si ele intréba cu ingrigire, câ in vítoriu nu vomu capetá óre de la Berlinu comand'a si in moda? Ele uita de siguru, câ invingatorii din Franci'a sunt pré debili de a poté guverná si in lumea modei; ele uita, câ in dílele de acuma nu una femeia creéza mod'a, si câ ast'a e o caracteristica generala a femeiloru francese, cari in toaletele loru si-reproducu naturelulu usioru, frivolu si graciosu.

Figurele serióse si greóie n'aru fi capabile pentru acestu rol. La ultimulu resunetu alu tunuriloru va disparé si doliulu, si domnirea rifului va demandá de nou multímei dinteletoru si materieloru undulante.

Intr'aceea toaletele de acuma, adeca costumele pentru strada nu sunt mai pucinu elegante, decâtu cele de pan'acuma. Cele mai multe se facu din materie de postavu intunecosu, dar sunt si rosie, censusfe, si alte colori. Colórea cea mai usitata in presinte e asié numi't'a „dahlia“, adeca lila inchisa.

Se pórtá fórté multu si cashemirulu, care intin-diendu-se lungu in josu, forméza tunici'a cea mai frumósa, si in colórea sa inchisa se póte portá cu totu fe-liulu de sucne, inse fara masle.

Spacelulu e fórté cautatu, si bine i siede fraculu, care dinainte se desface cam de o palma, e acomodatú la corpu, si dinapoi e taiatu in dóue pana la brâu. Acest'a compune unu vestimentu fórté elegantu. Materi'a lui e de metasa séu catifea, si se póte imbracă la ori ce toaleta; dar este necesariu sê se faca din aceea-si decoratiune; cu captusiéla tóta érn'a se póte portá.

Sê dîcemu câte-va cuvinte si despre palarie, cari acuma cu totu dreptulu ni atragu atentiunea, câ-ci ele parasindu-si form'a mica de pan'acuma, imbracara o forma multu mai mare.

Palariele nu mai au form'a loru ridicula de pan'acuma, cari le facea sê nu fia nici frumóse, nici corespondiátorie scopului, — ci aceste acuma sunt palarie adeverate, cari intru adeveru merita acestu nume.

Facute din catifea, si decorate prin câte o flóre, péna fina, frundia vescedita, séu paseruica muta, si provediute cu pantlice pentru legatu, palariele sunt éra-si palarie.

Velulu asemenea capetá unu rolú mai importantu. Pan'acuma damele portau bucatiele de túll, acuma inse mod'a li prescrié unu velu mare, si decoratu cu dintelete late. Acest'a in frigu mare se póte lasá duplu inaintea fetiei, ér in timpu frumosu, velulu se arunca cu gratia pe palaría. Unele dame pórtá velu de 2—3 rifuri, cu care capulu se póte invelí capriciosu.

Cu unu cuventu velulu éra-si are rolú, si se póte considerá de amicu bunu, câ-ci elu acopere si câte-va trasure nu pré placute; ér de alta parte potentiéza farmeculu ochiloru plini de fantasia.

Damele iubescu misteriosulu, si unu asemenea velu póte sê ascunda multe priviri secrete, elu acopere

lacrimile, si nu arare ori face nevedite simptomele, cari de altminte pe fatia s'aru observá.

Velulu se póte portá de asemenea atât de tinere, câtu si de femei mai inaintate.

Inca ce-va despre decoratiunile palarielor!

Dilele trecute avuramu ocaziune sê vedemu câte-va modele, sosite prin balonu din Paris de la madame Laure. Dvóstre de siguru cugetati, cá aceste palarie erau decorate cu nesce mitrailleuse-e, dar nu. Ce e dreptu, sunt pe ele si glóntie, pe unele chiar si baionete, dar aceste sunt facute din pene etigarettes, — sunt apoi baricade, inse din dintele, — dar tóte sunt legate prin câte o agraffe, — si astu-felu sunt cap-de-operile gustului.

CE E NOU?

* * (*In favorulu teatrului natiunalu.*) Inregistramu cu multa bucuria, cá dlu Em. Savoiu din Roman'a, carele acuma petrece in Belgi'a la Gant, a insinuat in favorulu teatrului nostru natiunalu din partea sa unu capitalu considerabilu de 2000 franci, care dupa cursulu de acuma a pretiurilor de la bursa se urca aprópe la 1000 de florini. Dlu Savoiu a promis a solvi sum'a acést'a in cinci rate de câte 400 franci, incependu din 1 ianuaru 1871. Onóre barbati-loru, cari intielegu atât de bine vócea timpului!

* * (*Procesulu de presa*) intentatu in contra dlui Ionu Porutiu, pentru unu articolu de fondu, aparutu in nrulu 78 alu diuariului „Federatiunea“, s'a pertractatu mercuri in 9 decemvre la curtea juratiloru din Pest'a, asistandu la acestu actu unu numeru frumosu de ascultatori, dintre cari tinerimea studiósá formá contingentulu celu mai mare. Acusatul se aperá insu-si, si tienù unu discursu, care face onóre acestui june si talentatu publicistu alu nostru, — unu discursu, care i secerá laude chiar si din partea adversariloru sei politici. In urma verdictulu se enuncia, si acést'a cu 7 voturi contra 5 absolvì pe acusatulu. Publiculu salutá cu „sê traiésca“ acestu verdictu.

* * (*O scena curiósá pe diligintia.*) Intr'un'a din dilele septemanei trecute cu diligintia din Sibfiu, intre ceialalti caletori, plecá si unu romanu si unu sasu, cari din intemplantu ocupara locu in acel'a-si cupeu. Nópte sasulu adormì, si incepù a vorbi in visu. Romanulu erá desceput si audì, cum sasulu strigá: „Rudolf, die Räuber!...“ De odata apoi sasulu sari in picioré, si apucá pe romanulu de gátu, totu strigându: „Rudolf, die Räuber!...“ Romanulu vediendu, cá sasulu nu glumesce, i prinse manile, si lu-provocá, sê-i deie pace; inse sasulu lu-totu stringea, si intr'aceea totu strigá: „Rudolf, die Räuber!...“ Intr'aceea apoi audîndu-se sgomotulu, conductorulu veni si deschise usi'a, sê védia ce se intempla in cupeu? In acestu momentu sasulu se desceptá si cadiù la pamentu. In scurtu acusera si ceialalti óspeti, si atunce sasulu rogandu-se romanului de iertare, povestì, cá dînsulu visá, par' cá ar fi fostu a casa si aru fi vinitu hotii sê-lu jefuiesca. „Eram sê impuscu, — incheiá dînsulu, — inse nu mi-am gasitu revolverulu.“ Dieu bine, cá nu l'a gasitu, pentru cá atunce dlu Visarionu Romanu — cu caré s'a intemplantu acést'a scena — dóra nu ar mai esiste!

△ (*Camer'a Romaniei*) s'a deschisu, precum se scie, in 15/27 noemvre. Senatulu a realesu de presiedinte pe Plagino, si camer'a deputatiloru pe Cost'a-

Foru. Ambele corpuri au alesu comisiuni pentru pregatirea respunsului la discursulu de tron.

△ (*Societate de sobrietate*) s'a infintiatu in comun'a Galgâulni (cottulu Dabâcei), prin staruinti'a dlui preotu localu Basiliu Popu. Statutele societátii sunt subscrise de 135 capete de familie din numit'a comuna; primul paragrafu alu statuteloru dispune, cá asociatíi nu voru mai bé din crasmele comunale domnesci, ci, pentru trebuintiele neincungiate, si voru aduce din alte comune beuturile spirituóse necesarie; §-lu 1 impune una muleta de 5 fl. v. a. in favorulu cassei bisericesci toturoru acelor-a, cari aru calcá obligamentulu statoritu in statute, si in acestu casu, asociatii se supuu numai decátu esecutiunii, renunsiandu la tóte remediile processuale. In fine, déca, contra dorintiei asociatiloru, s'ar disolve numit'a societate, ei se obliga a dotá biserica cu 400 fl. v. a. — Esemplulu ce lu-dá comun'a Galgâulni ar trebui urmatu, credemu, si de multe alte comune, unde intrebuintiarea beuturilor spirituóse a devenitu excessiva si ruinezá familie intregé. („Fed.“)

* * (*Hymen.*) Dlu Rubinu Patitia vice-notariu in Abrudu a paítu la cununia in 21 nov. cu frumós'a domnisióra Ana Ratiu in Alba-Iulia. Fericirea sê li surida pentru totu-de-una!

Literatura si arte.

= (*Concursu.*) Conformu conclusului adunârii generale a asoc. de la Nasendu 1870 p. XVII. pos. 2 si in nescu cu decisiunea comitetului lüata in siedinti'a de asta-di §. 174), pentru elaborarea unei carti agromice, se publica prin acést'a concursu cu terminulu pana in 1 maiu 1872. Conditíunile numitei lucrári sunt: 1) Cu privire la cuprinsulu cestiunatului opu, se recere ca acel'a-si sê tracteze despre toti rami economiei rurale, dupa rezultatele cele mai nóue ale sciintiei, inse cu privire la recerintiele patriei nóstre, formandu unu volumu de 20—25 côle tiparite, octavu mare. 2) In tecstu séu la finea opului, séu cum va aflá autorulu de bine, sê infatisieze prin ilustratiuni, dintre instrumentele si machinele, ce se tienu de resortulu economiei, celu pucinu cele mai probate in patri'a nóstra, precum si unele, despre manipulatiuni mai insemnate din ramurile economiei. 3) Cestiunatulu opu sê tracteze in modu corespundietorii si despre industria agricola si modulu introducerei ei la poporul nostru; si in urma. 4) Numitululu opu sê fia intocmitu pentru instructiunea scolaria si privata. 5) Acelu opu sê fia scrisu intr'o limba pre câtu se póte de poporala si corecta, si in specialu, terminii tehnici neevitabili, sê fia esplicati, unde se cere, chiar si prin cercumscieri, numai ca sê póta fi intielesi. 6) Pentru atare opu lucratu dupa conditíunile indigitate p. 1—5 s'a fiesatu unu premiu de 500 fl. Manuscisele se ceru sê fia scrise curatu legibilu si de mana straina; ér nu cu a autorului, si in fruntea acelora, sê stea o devisa (motto), éra-si scrisa de mana straina. Pe langa manuscise sê se alature si o scrisóre inchisa in plicu, sigilata fara de initialele autorului, si purtandu pre adres'a din afara, devis'a manuscriptului resp., éra-si scrisa de mana straina. In laintrulu scrisórei autorulu se va numi pe sine. Din siedinti'a lunaria a comitetului asociatiunii transilvane, tienuta la Sibfiu in 8 noemvre 1870. Iacobu Bologa, vice-pres. I. V. Rusu, secret. II.

= (*Concursu.*) Conformu conclusului adun. gen. de la Nasedu 1870 de sub p. XVII pos. 6 pentru elaborarea celei mai bune carti de igienia poporala, se publica prin această concursu cu terminulu pana la adunarea generala a asociațiunii din 1872. Condițiunile concursului sunt: Cestiunatul opu sê fia in tóta privinti'a corespunditoriu trebuintelor poporului nostru, si cu deosebire, sê se invedereze intr'insulu, si relele urmări ale abusării cu spirituose. Premiulu este de 50 galbeni. Manuscrisele se ceru sê fia scrise curatu legibilu si de mana straina, ér nu cu a autoriului, si in fruntea acelora sê stea o devisa (motto), éra-si scrisa de mana straina. Pe langa manuscrise sê se alature si o scrisóre inchisa in plicu, sigilata fara de initialele autorului, si purtandu pe adres'a din afara, devis'a manuscriptului resp., éra-si scrisa de mana straina. In laintrulu scrisórei autoriulu se va numi pe sine. Din siedinti'a lunaria a comitetulu asociatiunii transilvane, tienuta la Sibíiu in 8 noemv. 1870. Iac. Bologa, vicepresiedinte. I. V. Rusu, secret. II.

= („*Amiculu Poporului*“.) calindariu pe anulu comunu 1871, compusu de Visarionu Romanu, anulu XI, Sabíiu, editur'a si provedietur'a autoriului, a esítu de sub tipariu si contine: Continuarea istoriei Ardealului, — invetiature agronomice (cu ilustratiuni), — Nann'a, soc'á banditului italianu Marzio (novela), — Sentintie si adevaturi de Garibaldi, — Despre fisionomia, — Unu museu natiunalu pentru Romani, — Resultatele numeraturei de poporu in 1870, — Calindariu agronomicu, séu ce are sê lucre agricultorulu in fiacare luna, — institutul transilvanu de smintiti din Sibíiu (cu ilustratiune), — Turcomanii, poporu selbaticu din Asi'a (cu ilustratiune), — Poesie, notitie economice folositóric, proverbe romane, etc. — Umoristicu: Jaluzulu, ca spiritualu, una recensiuone literaria, etc., etc. Considerandu, cá intregu calindariulu este lucratu, in tóta privinti'a, cu cea mai mare grige si acuratétia, recomandámu fia-caruia a si-lu procurá. Condițiunile de vendiare sunt: Pretiulu de bóltá alu unui esemplariu: 50 cr., cu tramitere francate prin pósta: 56 cr., — 10 esemplarie: 4 fl. 50 cr.; 25 esemp.: 10 fl.; 50 esempl.: 18 fl. 50.; 100 esempl.: 35 fl.

* (*Premiu pentru o novela.*) Redactiunea „Familiei“ publica premiu de *siese galbeni* pentru cea mai buna novela originala. Terminulu concursului e 28 decemvre c. n. Novolele istorice, séu cele poporale voru avé preferintia. (Celelalte diuarie romane sunt rogare cu totu respectulu a luá notitia despre acestu concursu.)

Din strainetate.

△ (*Aventura intemplata pe calea ferata.*) La statiunea Bally Stream, ce zace pe lini'a ferata South-Side, o femeia tinerá, imbracata in doliu, si tienendu in bracie unu copilu infasiatu, ce sul in vagonu si ocupá locu langa unu fetioru tineru din New-Jersey. Nu multu dupa aceea, se escá intre ei unu discursu, sub decursulu caruia tiner'a dama spuse, cá mai inainte cu vre-o câte-va dñle si-a immormentatu barbatulu, si acuma merge in Filadelfi'a, unde voiesce a potrece preste iérna; la statiunea Springfield va conveni cu unchiulu seu, care apoi o va potrece mai departe. In decursulu caletórici, dam'a se aplecá de mai multe ori a supra tinerului, — care se simtiá fórté fe-

ricitu, — pentru a se uitá dupa statiune. In fine, sosindu trenulu la Springfield, tiner'a dama, salutandu cu man'a in afara, eschiamá: „A! éta bunulu meu unchiu! Trebuie sê me ducu, sê-lu salutu si sê-lu aducu aice.“ Si, intorcundu-se catra tineru, cu rogatiunea ca sê grigésca de copilu pana ce se va rentórcé, cu unchiulu seu, i predede mic'a papusítia. Tinerulu, plinu de fericire, incepù numai de cátu a leganá copilulu concrediutu grigei sale. Pucinu dupa aceea trenulu se puse in miscare — si mam'a, cu unchiulu, nu se mai reintórsé. Acuma, tinerulu nostru devine impacintu, si cêrca in businarie. Inse ce suprindere neplacuta! Orologiulu si portfoiulu cu banii au disparutu. In iritatiunea cea mare, tinerulu cavaleriu aruncá copilulu de la sine, éra pasiajerii alergara din tóte pãrtile intru ajutoriulu micului verme, pre cari i-cuprinse o frica panica, vediendu, cá copilulu nu dá nici unu semnu de viétia. Inse suprinderea fu si mai mare, candu, desfasurandu-se copilulu, se ivi unu capu de papusia. Tinerulu insielatu estu-modu, a juratu a nu se mai lasá nici odata sê fia sedusu si farmecatu prin ochi frumosi, si a nu mai siedé nici odata langa vre-o veduva cu copilu micu; éra capulu papusiei l'a luat de suvenire.

△ (*Apelu catra femei.*) Diuariulu „Statele-Unite ale Europei“ publica, intr'unulu din numerii sei, urmatorulu „apelu catra femei“ din partea dómnei V. Griesstraut din Algiri'a: „O femei, o! sorori, sê ne scolámu! Fratii ni sunt secerati cu miele. Sê esímu din această atitudine pasiva in care suntemu retienute. Printre bajonetele, insangerate, o! fratii nostri, intindetí mânele celorulalti ómeni, frati ai nostri si ei, sangele loru curge ca si alu vostru; si ei moru fara sê scia pentru ce, si dupa dinsii lasa, ca si voi, femei si copii, cari plangu!... O! femei, o! sorori, mame, socie, amante, fete! Sante paditóric ale bunurilor sacrate ale familie, ale societáti, ale umanitáti!... Sê ne scolámu, sê ni stergemu lacrimile, si, fidele anticeloru traditiuni ale femeiloru, patrioticeloru traditiuni ale femeiloru, patrioticeloru traditiuni ale Franciei, sê ne radicámu vócea in contra acestui oribile sacrificiu alu vietiloru umane. Sê ceremu a fi ascultate: suntemu diumetate din geniulu umanu, acea diumetate, a supra careia apésa mai greu dorerile caminului si miserfele patriei. Sê gonimu din spiritele napoiate falsele doctrine despre necesitatea resbelului. Sê aretámu popórele unite, regulandu-si dinsele interesele recipróce in nesce congrese pacifice. Sê gonimu de pre buzele copiiloru nostri acelu apelu ne intielesu, anti-crestinu: „la Domnedieulu armeloru!“ Domnedieu Christu nu mai e Domnedieulu armeloru, ci unu Domnedieu alu pacii. Domnedieulu resbelului este Marte; móra in memori'a ómeniloru, cum a moritu sub ruinele antice si pagane civilisatiunea gréca si romana. Cuventulu nostru fia de focu; vointi'a nóstra de feru, si — déca e trebuintia — sê scimu suferi pentru a dá pacea lumei.“

△ (*Caricature.*) Unu corespundente din Parisu alu unui diuariu anglesu imputa generalulu Trochu, cá elu, ca gentilomu si guvernatoru alu Parisului, concede a se vinde in publicu cele mai marsiave caricature despre ex-imperatés'a Eugenia. „Pe timpulu, candu Eugeni'a siedea pre tronu, — dñce corespundentele, — nici nu se sioptea ce-va scandalosu contra ei. Acum inse, candu ea, dimpreuna cu amicii sei se afla in asilu, se vindu pe strade, cu pretiuri bugatele, „Biografie ale femeiei lui Bonaparte“, cari ar trebui confiscate. O ca-

ricatura reprezintă pe imperatés'a ca pe unu feliu de centauru femeiescu. In alt'a jóca cancanulu, si-si arunca picíórele preste capu, ér regele Prusiei stá pre una sofa facia de ea, bé vinu de Champagne si privesce, pe candu Napoleonu, barbatulu seu, siede intr'o colivía atêrnata de parete.

Glume si nu pré.

— In fine dara prussienii totu-si intrara in Paris!

— Candu?

— In 2 decemvre, cu ocaziunea eruptiunii lui Trochu, candu elu a dusu la Paris 2000 de — *prinsoniéri* germani.

— Dieu bine ar fi, déca noi Romanii nu ne-amu mai certá pentru cause confesiunale!

— Apoi ast'a nici acuma nu se intempla.

— Uita-te si vedi!

— Vedu, cá intre *Romani* existe cea mai frumósa contielegere, — numai *unitii* si *neunitii* se cêrta.

— Scíi ce deosebire este intre copíii mici si intre copíii mari?

— Dar cum sê nu scíu!

— Sê te audu ce scíi dara?

— Apoi scíu aceea, cá copíii mici ambla *cu stéu'a*, ér copíii mari ambla *dupa* stele.

— Inca bine, dar eu scíu si o alta deosebire. Copíii mici vorbescu si candu nu trebue, — ér copíii mari nu vorbescu — nici candu trebue.

— Apoi fiindu cá esti atátu de intielectu, cá abié te pricepe omulu, én spune-mi ce asemenare este intre copíii cu stéu'a si intre cei cu stele?

— Spune tu déca scíi!

— Apoi aceea, cá si copíii cu stéu'a, precum si cei cu stele adese ori *aluneca*, si de multe ori — *cadu*.

Unu inspectoru scolaru visitandu dílele trecute o scóla din óre-care satu, intrebá pe unu scolaru:

— Apoi fetulu meu, de ce dícemu noi: „panea nóstra de tóte dílele dá ni-o nóue asta-di!“ n'ar fi óre mai bine sê ceremu pane pe mai multe díle?!

— Nu dieu.

— Pentru ce?

— Pentru cá panea s'ar poté mucedí!

A de una-di intr'o societate câte-va domnióóre vorbiau, cá ce dorescu ele de la vítoriulu loru sotiu.

— Eu dorescu sê aiba bani multi, — díse una.

alt'a. — Eu dorescu sê me iubésca sinceru, — observá

— Eu dorescu sê fia tineru, — grai a trei'a.

— Eu dorescu sê aiba — *pacíentia*, — díse cea din urma.

Gâcitura de semne.

De Virginia Baritiu.

„u > așe e:„i | eș±u„a i? ?e□șa te>i?i>ie,
:„,ea ±uΔ>e :i =șu„,o:a a :u=Δe„,uΔui „,eu,
:i > așe o±i?ioșa Δu>iai a„,a„,u ±e tie
| șe >a?±u eșa„, i? Δu„,e „,u :e?□u?a :i eu.

O! ×ΔiIa „,uΔ„,u Ioio:e :i „,ai>a Δu„,i?a
I? te>i | ši?„,șe :„,eΔu„,ie „,e >au„,a aΔ „,eu
Ioș

:i a±e:eoși Δa „,i?e, >a?±u ?o | „,ea e :e?i?a
| e | Δaiu ?e„,ușișei :e ?'aΔ„,ia >'u?u Δu?□u
Ioș

A Δe:a?±și.

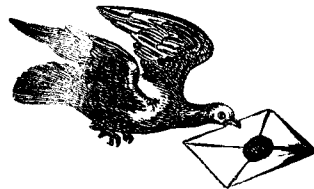
Deslegarea gâciturii numerice din nr. 44.

Far' amoru-ti, tu vedi bine,
Eu nu potu a asistá,
Díle nu mai am senine,
D'a lipsí fiint'a ta ;
De vrei dar sê mai traiescu,
Lasa-me sê te iubescu !

Baronzi.

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domnióórele: Silvia Moldovanu, Maria Gaitanu, Minodora Baiasiu, Valeria Bianu; si de la domnii: R. Popca, Demetriu Gasparu, G. Gasparu.

Post'a Redactiunii.

Aradu. Dlui F. B. Se póte publicá, dar insciintieza-no, e originala séu tradusa?

Dómnei A. P. Intru adeveru a fostu gresiéla. Ceremu scusele nóstre!

Chisetu. Ni pare reu, cá nu se póte publicá. Caus'a e tectulu ce contiene. Aplica-i altulu!

„Romancuti'a din Ardealu.“ Nu este publicabila. Romancutiile din Ardealu merita poosi mai bune, decâtu versulu dtale.

„La Cecilia“ — se vede,cá e un'a din „primele încercári“ ale dtale.

Triu. Tablourile s'au tramisu. Incátu pentru ide'a comunicata mai adeuna-di, de vomu avé timpu. vomu esecutá-o. Icónele intrebate nu se afla la noi.

Suplementu: „Cavalerii noptii“ tomulu II, cól'a III.

Proprietariu, redactoru respundiatoru si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. Piat'a Pesciloru, Nr. 9.